

God tegnefilmhistorie

Walter Alberti: „Il cinema di animazione. 1832-1956“. Edizioni Radio Italiana. Torino 1957.

Det er ikke første gang, vi her i „Kosmorama“ anmelder en bog, udgivet af Edizioni Radio Italiana. Som nogle af vore læsere måske vil huske, har vi tidligere anmeldt samme forlags storslæde trebindsværk om italiensk teater, radio, film og fjernsynsspil: „La Regia“.

Det foreliggende værk om tegnefilmens historie er skrevet af den italienske filmhistoriker *Walter Alberti*, der arbejder på filmmuseet i Milano, og som i sin egenskab af medarbejder ved de retrospektive filmforevisninger ved Biennalen i Venedig vel er kendt af adskillige danske filmfolk.

I 1948 udgav den franske filmhistoriker *Lo Duca* sit grundlæggende arbejde om tegnefilmens historie: „Le dessin animé“. Senere er der ligeledes i Frankrig udgivet endnu en bog om emnet, nemlig *Marie-Thérèse Poncets* „Dessin animé, art mondial“ fra 1956. Men Albertis bog er ikke overflødig. Der er jo sket meget indenfor tegnefilmen, siden *Lo Duca* skrev sin filmhistorie. Og hvad *Marie-Thérèse Poncets* bog angår, er det kun for den franske tegnefilms vedkommende, at den behandler sit emne udtømmende. Hendes gennemgang af andre landes tegnefilm er yderst nødtørftig, nærmest kun en opremsning af navne, og nogen kritisk-historisk vurdering af filmene er der ikke tale. Det er der derimod i *Walter Albertis* filmhistorie. *Alberti* går ligesom *Lo Duca* kronologisk til værks og begynder med at give en kort og klar gennemgang af tegnefilmens forløbere, *Laterna magica*'en, skyggebillederne o. s. v. Efter en levende fremstilling af *Walt Disney*'s film følger et af de bedste afsnit i bogen, en gennemgang af udbruddene fra *Walt Disney*-industrien, *Upafolkens* film. Mig bekendt er det den første grundige fremstilling, der er givet af denne den yngste gren indenfor amerikanske tegnefilm. Til trods for at dette produktionsselskab beskæftiger mange forskellige instruktører, er det lykkedes dem at skabe en homogen filmstil. Og denne stils særligt undersøges nøje af *Alberti*. Han påpeger, hvordan denne stil ikke blot er påvirket af moderne humoristiske tegnere som *Saul Steinberg*, men at personer som *Boing Boing* og *Mister Magoo*, måske de to mest populære skikkelser, som *Upafolkene* har skabt, kan føres tilbage til bladtegnere

fra århundredskiftet ved „Chicago Tribune“ og „The New Yorker“. Også filmenes indhold undersøges, og det fremhæves, hvordan det måske for første gang i tegnefilmens historie er lykkedes at skabe tegnefilm for voksne, film, der afspejler livets humoristiske eller tragikomiske sider. Dette afsnit om *Upafilmen* – som for øvrigt de fleste af bogens afsnit – ender med en filmografi. Denne medtager ganske vist ikke alle *Upafilmen*, men dog de vigtigste, og foruden et kort handlingsreferat er der i de fleste tilfælde også en kort bemærkelse af filmen.

Bogens interessanteste afsnit, i hvert fald for en udlænding, er imidlertid gennemgangen af den italienske tegnefilm. Ganske vist er der ikke blevet produceret mange italienske tegnefilm. Bortset fra en enkelt tegnefilm fra 1916, „La guerra e il sogno di Momi“, iscenesat af *Giovanni Pastrone*, „Cabiria“'s instruktør, synes der ikke at være foregået noget af betydning på dette område før 1940. Men krigsudbruddet og de deraf følgende vanskeligheder ved at importere amerikanske film gav italiensk tegnefilm en chance. Efter adskillige talentfulde film om *Umberto Spanos* og *Gogbi Fagionis* „Barudda è fugito“ (1940) og *Antonio Rubinos* „Nel paese dei ranocchi“ (1942) fik den italienske tegnefilm sit egentlige gennembrud med *Anton Gino Domeneghini* „La rosa di Bagdad“ fra 1949. Med denne film er det, siger *Alberti*, lykkedes at bryde med den gangse amerikanske tegnefilmstil og skabe et virkeligt italiensk kunstværk med rødder i italiensk teaterstil. „La rosa di Bagdad“ er produceret i Milano, hvor de fleste italienske tegnefilm laves. Når det ikke er Rom, der er midtpunktet for tegnefilmproduktionen, skyldes det i følge *Alberti*, at syditalienerne mangler den tilstrækkelige tålmodighed. *Domeneghini* var 7 år om sin film. Men *Alberti* er milaneser og vist ikke den rette til at udtale sig om dette spørgsmål. Af nyere italienske tegnefilm fremhæver *Alberti R.* og *G. Gaviolis* og *Nino Piffareios* „La pentola miracolosa“ fra 1956, der blev vist ved Biennalen i Venedig samme år. *Alberti* ender sit afsnit om den italienske tegnefilm fuld af forhåbning for fremtiden, da han mener, at der især i de allersidste år er sket en rivende udvikling inden for italiensk tegnefilm.

Skulle man indvende noget mod denne filmbog, måtte det blive en indvending, der også ville ramme de andre bøger om tegnefilmens historie. Hvorfor er der ingen, der har prøvet at sætte sig ind i tidlig svensk og dansk tegnefilm? I Sverige havde man allerede omkring 1916 Kaptajn Grogg-filmene, og herhjemme begyndte *Storm-P* at producere tegnefilm ca. 1920. Det er dog for begge landes vedkommende ret tidligt og nok et studium værd.

Som tilfældet var ved anmeldelsen af den anden udgivelse af *Edizioni Radio Italiana*, må vi også i det foreliggende tilfælde fremhæve det forbilledlige udstyr, bogen har fået. *Albertis* arbejde er rigt illustreret, ligesom tidligere bøger om samme emne, f. eks. *Lo Ducas*, er. Men en billedmæssig sammenligning mellem de to bøger falder så absolut ud til *Albertis* fordel. I flere tilfælde har *Alberti* ganske vist anvendt samme billedmateriale som sin forgænger, men takket være en bedre placering på siden eller i forhold til andre billeder på samme side, er det i langt højere grad end for *Lo Duca* lykkedes *Alberti* at fremhæve hver enkelt illustrationens særlige kvaliteter og gøre bogen til en nydelse at blade i.

Marguerite Engberg.